

संवर्धितं यशो भूयः कर्मणा तेन भारत । द्रौपद्याः पाण्डवा राजन्परां प्रीतिमवर्द्धयन् ।
तस्मिन्काले तु यद्युक्तं धर्मकामार्थसंहितं । तद्राजा धर्मतश्चक्रे प्रजापालनकीर्तनं ।
इति श्रीमहाभारते सभापर्वणि जरासन्धवधपर्वणि जरासन्धवधेचयोर्विंशोऽध्यायः समाप्तश्चजरासन्धवधपर्व ॥ २३ ॥

॥ अथ दिग्विजयपर्व ॥ ५ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ पार्थः प्राप्य धनुः श्रेष्ठमच्यौ च महेषुधी । रथं ध्वजं सभाञ्चैव युधिष्ठिरमभाषत ।
॥ अर्जुन उवाच ॥ धनुरस्त्रं महावीर्यं पक्षो भूमिर्यशो बलं । प्राप्तमेतन्मया राजन् दुष्प्रापं यदभीक्षितं ।
तत्र कृत्यमहं मन्ये कोषस्य परिवर्द्धनं । करमाहारयिष्यामि राज्ञः सर्वान्नृपोत्तम ।
विजयाय प्रयास्यामि दिशं धनदपालितां । तिथावथ मुहूर्त्तं च नचत्रे चाभिपूजिते ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ धनञ्जयवचःश्रुत्वा धर्मराजो युधिष्ठिरः । स्निग्धगम्भीरनादिन्या तं गिरा प्रत्यभाषत ।
स्वस्तिवाच्यार्हतो विप्रान्प्रयाहि भरतर्षभ । दुर्हृदामप्रहर्षाय सुहृदां नन्दनाय च ।
विजयस्ते ध्रुवं पार्थ प्रियं काममवाप्स्यसि । इत्युक्तः प्रययौ पार्थः सैन्येन महता वृतः ।
अग्निदत्तेन दिव्येन रथेनाद्भुतकर्मणा । तथैव भीमसेनोऽपि यमौ च पुरुषर्षभौ ।
ससैन्याः प्रययुः सर्वे धर्मराजेन पूजिताः । दिशं धनपतेरिष्टामजयत्पाकशासनिः ।
भीमसेनस्तथा प्राचीं सहदेवस्तु दक्षिणं । प्रतीचीं नकुलो राजन्दिशं व्यजयतास्त्वित् ।
खाण्डवप्रस्थमध्यस्थो धर्मराजो युधिष्ठिरः । आसीत्परमया लक्ष्म्या सुहृद्गणवृतः प्रभुः ।
इति श्री महाभारते सभापर्वणि दिग्विजयपर्वणि दिग्विजयसंक्षेपकथने चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥
॥ जनमेजय उवाच ॥ दिशामभिजयं ब्रह्मन्विस्तरेणानुकीर्तय । नहि त्वय्यामि पूर्वेषां शृण्वानश्चरितं महत् ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ धनञ्जयस्य वक्ष्यामि विजयं पूर्वमेव ते । यौगपद्येन पार्थैर्हि निर्जितेयं वसुन्धरा ।
पूर्वं कुलिन्दविषये वशे चक्रे महीपतीन् । धनञ्जयो महाबाहुर्नातितोत्रेण कर्मणा ।
आनर्त्तान् कालकूटांश्च कुलिन्दांश्च विजित्य सः । सुमण्डलञ्चावजितं कृतवान्सहसैनिकं ।
स तेन सहितो राजन्सव्यसाची परन्तपः । विजिगेयं शाकलं द्वीपं प्रतिविन्ध्यञ्च पार्थिवं ।
शाकलद्वीपवासाश्च सप्तद्वीपेषु ये नृपाः । अर्जुनस्य च सैन्यैस्तैर्विजयहस्तमुलोऽभवत् ।
स तानपि महेष्वासान् विजिगेय भरतर्षभ । तैरेव सहितः सर्वैः प्राग्ज्योतिषमुपाद्रवत् ।
तत्र राजा महानासीद्भगदत्तो विशाम्पते । तेनासीत्सुमहद्युद्धं पाण्डवस्य महात्मनः ।
स किरातैश्च चीनैश्च वृतः प्राग्ज्योतिषोऽभवत् । अन्यैश्च बह्वभिर्धैः सागरानूपवसिभिः ।
ततः स दिवसानष्टौ योधयित्वा धनञ्जयं । प्रहसन्नब्रवीद्राजा संग्रामे विगतक्लमं ।
उपपन्नं महाबाहो त्वयि पाण्डवनन्दन । पाकशासनदायादे वीर्यमाहवशोभिनि ।
अहं सखा महेन्द्रस्य शक्रादनवरो रणे । न शक्यामि च ते तात स्थातुं प्रमुखतो युधि ।
त्वमीप्सितं पाण्डवेयं ब्रूहि किं करवाणि ते । यद्वक्ष्यसि महाबाहो तत्करिष्यामि पुत्रक ।

८८५

८८०

८८५

१००

१०५